

آموزش احکام

ویژه اولیاء و دانش آموزان

پایه ششم

احکام نموداری

نجاسات

- ۱ - حیوانات حلال گوشت پاک است. ^{۱۰}
- ۲ - حیوانی که گوشت ندارد.
- ۳ - انسان ←
- ۴ - هر حیوان حرام گوشتی که خون جهنده دارد
- ۵ - حیوان حلال گوشتی که نجاست خوار شده است
- ۶ - پرندگان حرام گوشت ^{۱۲}
- ۱ - آیت الله نوری: نجس است
- ۲ - دیگر مراجع: پاک است
- ۱ و ۲ ادرار و مدفوع
- نجس است. ^{۱۱}

احکام تمهیداری

نجاسات

- ۱ - منکر خدا (کسی که وجود خداوند را انکار کند)
- ۲ - منکر توحید (کسی که برای خدا شریک قرار دهد)
- ۳ - منکر پیامبری حضرت محمد صلی الله علیه و آله (کافر اهل کتاب*):
- ۴ - منکر ضروری دین مثل نماز در صورتی که به انکار رسالت یا تکذیب پیامبر صلی الله علیه و آله یا نقص دین بازگردد.
- ۵ - دشنام دهنده به اهل بیت علیهم السلام

۱۵
۴ - کافر

- ۱ - آیت الله زنجانی و آیت الله مکارم: بنا بر احتیاط نجس است.
- ۲ - دیگر مراجع: پاک است.

- ۱ - عرق انسان مسلمان
- ۲ - عرق حیوانات غیر از سگ و خوک

۱۶

۱ - پاک

۵ - عرق

- ۱ - کافر (اگر اهل کتاب را پاک بدانیم عرق آنها نیز پاک است)
- ۲ - نجس
- ۲ - سگ و خوک
- ۳ - شتر نجاست خوار

۱۷

* اهل کتاب: غیر مسلمانی که خود را پیرو یکی از پیامبران صاحب کتاب می داند مانند یهودی و مسیحی

احکام تمهیداری

نجاسات

<p>۱ - شهید معرکه ۲ - میتی که سه غسلش تمام شده باشد.</p>	<p>۱ - پاک</p>	<p>۱ - مردار انسان</p>	<p>۱۸</p>
<p>۲ - نجس ← غیر از دو مورد بالا مردار انسان نجس است.</p>	<p>۲ - نجس</p>	<p>۲ - مردار</p>	<p>۶ - مردار</p>
<p>۱ - تمام اجزای سگ و خوک ۲ - اجزاء روحدار حیوانی که خون جهنده دارد مانند پوست ۳ - اجزاء روحدار جدا شده از بدن انسان و حیوانی که خون جهنده دارد در حال حیات</p>	<p>۱ - نجس</p>	<p>۲ - مردار حیوان</p>	<p>۱۹</p>
<p>۱ - اجزاء بی روح حیوانی که خون جهنده دارد مانند: ناخن، مو و شاخ ۲ - تمام اجزاء حیوانی که خون جهنده ندارد مانند مار، قورباغه و ماهی</p>	<p>۲ - پاک</p>	<p>۲ - پاک</p>	<p>۲۱ ۲۲</p>

احکام نموداری

نجاسات

۱ - نجس ← انسان یا حیوانی که خون جهنده دارد. ^{۲۳}

۱ - حیوانی که خون جهنده ندارد مثل ماهی

۲ - نمی داند خون جهنده دارد یا نه

۳ - نمی داند خون چه حیوانی است.

۱ - ذبح شرعی شده باشد. ۴ - خون باقیمانده

۲ - خون به طور متعارف ، خارج شده باشد. در بدن حیوان ذبح

۳ - حلال گوشت باشد. شده با این شرایط

۴ - با نجس دیگر ملاقات نکرده باشد. ^{۲۵}

(آیت الله زنجانی : بنابر احتیاط واجب از خونی

که بعد از ذبح حیوان در قسمت های حرام گوشت

حیوان موجود است پرهیز شود)

۷ - خون

^{۲۴}

۲ - پاک

^{۲۵}

احکام نموداری

خشکی : نجس العین است، تمام اعضاء و حتی رطوبت هایش }^{۲۶} ۸ و ۹ سگ و خوک
دریایی : پاک است.

۱۰ - فُقَاع (آب جو) : حرام و نجس است ولی آبی که برای خواص طبی از جو
می گیرند و به آن ماء الشعیر می گویند حلال است.^{۲۷} } نجاسات

۱۱ - و هر مایع مست کننده ای نجس و حرام است (اگر جامد باشد مثل بنگ
و حشیش پاک است ولی استعمالش حرام است)^{۲۸}

احکام نموداری

چرمی که از حیوان
خون جهنده دار
تهیه شده مثل کفش
۳۰

۱ - حیوان به طریق شرعی ذبح شده : پاک است.

۲ - معلوم نیست
حیوان به طریق
شرعی ذبح شده

۱ - از مسلمان
خریداری شده

۱ - ساخت کشور اسلامی است : پاک است.
آیت الله سیستانی و آیت الله
مکارم: پاک است.
۲ - دیگر مراجع: نجس است.

۲ - غیر اسلامی است

۳ - معلوم نیست از چه کشوری است : پاک است

۲ - از غیر مسلمان
خریداری شده

۱ - ساخت کشور اسلامی است : پاک است.
آیت الله سیستانی و
آیت الله مکارم: پاک است.

۲ - ساخت کشور
غیر اسلامی است
و یا معلوم نیست
از چه کشوری است

۲ - دیگر مراجع :
نجس است.

نکته:

۱- فرآورده های گوشتی نیز همین احکام را دارند.

۲- فرآورده های لبنی که از حیوان حلال گوشت زنده گرفته می شود مانند شیر ، ماست ، پنیر و... همگی پاک

احکام تمهیداری

مطهرات

- ۱ - آب چاه }
 ۱ - مطلق }
 ۲ - جاری }
 ۳ - باران }
 ۱ - قلیل }
 ۴ - راکد }
 ۲ - کر }
- ۱ - آب ۳۳

۲ - مضاف (مثل گلاب، آب میوه و ...)

ویژگی های
آب مضاف

- ۱ - پاک کننده نیست. ۳۴ }
 ۲ - با برخورد به نجاست نجس می شود. ۳۵ }
 ۳ - وضو و غسل با آن باطل است. ۳۶ }

احکام نموداری

۱- کف پا	} زمین چه چیزهایی را پاک می کند
۵۴
۲- کف کفش	
۱- پاک باشد.	} شرایط زمین برای پاک کردن
۵۵
۲- خشک باشد.	
۳- از جنس خاک ، شن یا سنگ باشد.	
۱- هنگام راه رفتن نجس شود (نه موقع ایستادن و نه اینکه نجاست خارجی به آن برسد مثلا خونی به کفش بریزد)	} شرایط کف پا و کف کفش در پاک شدن
۵۶
۲- در اثر راه رفتن روی زمین یا مالیدن پا به زمین عین نجاست بر طرف شود.	
(آیت الله زنجانی: بنا بر احتیاط به واسطه راه رفتن باید بر طرف شود)	
۱- آیت الله زنجانی و آیت الله مکارم: پاک می شود.	} ۱- آسفالت
کف پا و ته کفش با راه رفتن روی
۵۷
۲- آیت الله سیستانی و آیت الله وحید: بنا بر احتیاط واجب پاک نمی شود.	
۳- دیگر مراجع: پاک نمی شود.	
۱- آیت الله خامنه ای، آیت الله سیستانی و آیت الله مکارم: پاک می شود.	} ۲- سیمان و موزائیک
۵۷
۲- آیت الله نوری: پاک نمی شود.	
۳- آیت الله وحید: بنا بر احتیاط پاک نمی شود.	

احکام نموداری

مطهرات

تعریف : اگر خون بدن انسان یا حیوانی که خون جهنده دارد به بدن حیوانی که خون جهنده ندارد (مثل پشه) منتقل شود پاک است .

۵۹
۳ - انتقال

مسأله : اگر عضوی از بدن کافر یا حیوان را به بدن مسلمانی پیوند بزنند پاک می شود مثلاً پیوند دست یا کلیه

۴ - اسلام : کافر با گفتن شهادتین (شهادت به یگانگی خدا و رسالت پیامبر ﷺ) مسلمان می شود و پاک است. ۶۰

۱ - آیت الله سیستانی، آیت الله وحید و آیت الله نوری: اگر چیزی که منافی با اظهار شهادتین باشد از او سر نزنند پاک است.

۲ - دیگر مراجع : بنابر احتیاط نجس است.

اگر شخصی بداند که کافر قلباً مسلمان نشده ۶۱

احکام نموداری

- مطهرات
- تعریف استحاله : اگر جنس چیز نجس به طوری عوض شود که به صورت چیز پاکی در آید پاک می شود.
- ۶ - استحاله^{۶۷}
- موارد استحاله
- ۱ - مردار تبدیل به خاک شود.
 - ۲ - چوپ تبدیل به خاکستر شود.
 - ۳ - شراب تبدیل به سرکه شود.
 - ۴ - آب تبدیل به بخار شود.
 - ۵ - مواد سوختنی تبدیل به دوده شود.
- دوده در صورتی که ذرات متنجس در آن نباشد پاک است

احکام نموداری

مطهرات

۷ - آفتاب

شرایط آفتاب

برای پاک کنندگی

۶۸

۱ - چیزی مثل ابر و پرده مانع تابش نباشد.

۲ - آفتاب به تنهایی آن را خشک کند.

۱ - قابل جابجایی نباشد مثل زمین ، ساختمان و درخت (ریگ و

سنگ تا زمانی که عرفاً جزء زمین حساب شوند با آفتاب پاک

می شوند)

۳ - با تابش آفتاب خشک شود ولی اگر باد به قدری کم باشد که

نگویند به خشک کردن کمک کرده است اشکالی ندارد.

۴ - عین نجاست در آن نباشد.

۵ - قسمت بیرون و درون با هم خشک شوند.

شرایط پاک شدن

شیء نجس با آفتاب

۶۹

احکام نموداری

- ۱ - آب ندارد (البته بعد از جستجو کردن و نا امید شدن) ^{۱۲۲}
- ۲ - استعمال آب برایش ضرر دارد. ^{۱۲۳}
- ۳ - فقط آب یا ظرف غصبی دارد. ^{۱۲۴}
- ۴ - بدن یا لباسش نجس است و بیش از تطهیر آن آب ندارد. ^{۱۲۵}
- ۵ - وقت نماز به قدری تنگ است که اگر وضو بگیرد یا غسل کند تمام یا مقداری از نماز بعد از وقت خوانده می شود. (اگر با ترک مستحبات نماز مثل قنوت ، اقامه و ... نماز در وقت خوانده می شود باید وضو بگیرد و حتی سوره را نباید بخواند) ^{۱۲۶}
- ۶ - زخم در جای مسح باشد و روی آن باز باشد امکان مسح نیست. ^{۱۲۷}
- ۷ - اگر جبیره بیشتر اعضای وضو را گرفته باشد بنابر احتیاط واجب بین وضوی جبیره و تیمم جمع کند. ^{۱۲۸}
- ۸ - اگر تمام اعضای وضو جبیره باشد باید تیمم کند. ^{۱۲۹}
- ۹ - اگر روی پا نجس باشد و نتواند برای مسح آن را آب بکشد. ^{۱۳۰}
- ۱۰ - آب دارد ولی برای حفظ جان کسی (کسی که حفظ جان او واجب است) می خواهد. ^{۱۳۱}

جایگاه
تیمم

احکام نموده‌داری

- ۱ - نیت
- ۲ - زدن کف دو دست با هم بر چیزی که تیمم بر آن صحیح است.
- ۳ - کشیدن کف هر دو دست به تمام پیشانی و دو طرف آن از جایی که موی
- سر می‌روید تا بالای بینی و روی ابروها را } ۱ - آیت الله سیستانی و آیت الله نوری:
بنابر احتیاط مستحب بکشد.
۲ - دیگر مراجع: بنابر احتیاط بکشد.
- ۴ - کشیدن کف دست چپ به تمام پشت دست راست و کشیدن کف دست راست به تمام پشت دست چپ.
- دستور تیمم ۱۳۲

آیت الله خامنه‌ای: علاوه بر مراحل فوق، بنابر احتیاط واجب بار دیگر دست‌ها را به زمین بزند و سپس کف دست چپ را بر پشت دست راست و کف دست راست را بر پشت دست چپ بکشد.

مسأله: کیفیت تیمم بدل از وضو با تیمم بدل از غسل تفاوتی ندارد. ۱۳۴

احکام تیمم و داری

- ۱- آیت الله زنجانی: خاک یا چیزی که از زمین بوده و پودر شده مثل پودر شده.
- ۲- آیت الله سیستانی: اگر خاک نباشد با ماسه ی بسیار نرمی که خاک بر آن صدق کند و اگر ممکن نباشد با ریگ و چنانچه ریگ و کلوخ هم نباشد با سنگ تیمم کند.
- ۳- دیگر مراجع: صحیح است.

۱۳۵
۱- تیمم به خاک ، ریگ ، کلوخ و انواع سنگ ها غیر از فیروزه و عقیق

۱- مرتبه اول:

آنچه تیمم بر آن صحیح است

- ۱- آیت الله نوری: صحیح نیست.
- ۲- آیت الله زنجانی: اگر پودر شده باشد جایز است.
- ۳- آیت الله خامنه ای، آیت الله سیستانی و آیت الله وحید: صحیح است.
- ۴- دیگر مراجع: بنا بر احتیاط صحیح نیست.

۲- تیمم به گچ و آهک پخته با بودن خاک و ...

۲- مرتبه دوم: گرد و غبار روی فرش یا لباس و ...

۱۳۷

۳- مرتبه سوم: گل

۱۳۸

مسأله: چنانچه این سه مرتبه امکان پذیر نباشد، نماز را بدون تیمم بخواند و بعداً قضای آنرا هم به جا آورد.

احکام تیمم و داری

- ۱ - نیت (با قصد قربت)
 - ۲ - مباشرت (خودش انجام دهد و از دیگری کمک نگیرد)
 - ۳ - موالات (بین دست کشیدن اعضا فاصله نیندازد)
 - ۴ - ترتیب
 - ۵ - از بالا به پایین مسح کند.
 - ۶ - مانعی روی اعضا نباشد.
 - ۷ - اعضای تیمم در حال اختیار }
 - ۱ - آیت الله نوری: لازم است پاک باشد.
 - ۲ - آیت الله مکارم: بنابر احتیاط باید پاک باشد.
 - ۳ - دیگر مراجع: لازم نیست پاک باشد.
 - ۸ - دست را بر پیشانی و یا بر پشت دست ها بکشد.
- (عضو مسح شونده حرکت نکند)

شرایط
صحت تیمم
۱۳۹

احکام تیمم و داری

- شرایط چیزهایی که تیمم بر آن صحیح است
- ۱ - پاک باشد. ^{۱۴۰}
 - ۲ - با آنچه تیمم بر آن صحیح نیست مخلوط نباشد ولی اگر آن چیز به قدری کم باشد که حساب نشود، صحیح است. ^{۱۴۱}
 - ۳ - غصبی نباشد
(آیت الله زنجانی بنا بر احتیاط مکان و فضای تیمم هم غصبی نباشد.)

- آنچه تیمم را باطل می کند
- ۱ - در تیمم بدل از وضو ← آنچه وضو را باطل می کند مثل بول، مدفوع و... ^{۱۴۳}
 - ۲ - در تیمم بدل از غسل ← آنچه که موجب غسل می شود. ^{۱۴۴}
 - ۳ - برطرف شدن عذر مثل ضرر نداشتن آب، پیدا شدن آب و... ^{۱۴۵}

احکام نهم و دادمی

- روزه های واجب
۳۶۶
- ۱ - ماه مبارک رمضان
 - ۲ - روزه ی قضا
 - ۳ - روزه ی کفاره
 - ۴ - روزه ی نذر ، عهد و قسم
 - ۵ - روزه ی روز سوم اعتکاف برای معتکف
 - ۶ - روزه ی قضای پدر بر پسر بزرگ
 - ۷ - روزه ی بدل از قربانی در حج تمتع
 - ۸ - آیات عظام خامنه ای، مکارم و نوری: روزه ی قضای مادر بر پسر بزرگ

احکام نموداری

۱ - مسافر نبودن ۲ - بلوغ : قبل از اذان بالغ شود (سن قمری) ۳۶۸ ۳ - عقل ۳۶۹ ۴ - قدرت بر روزه و حرجی نبودن آن (اگر ضعف به قدری باشد که نمی شود آن را تحمل کرد روزه واجب نیست) ۳۷۰ ۵ - بی هوش نبودن ۳۷۱ ۶ - مریض نبودن ۳۷۲ ۷ - ضرر نداشتن روزه برای خودش یا دیگری	}	<p>شرایط
وجوب
روزه</p> |
|--|---|--------------------------------|

۱ - هنوز از وطن خارج نشده است. ۳۷۴ ۲ - هنوز به حد ترخص نرسیده است. ۳۷۵ ۳ - بعد از ظهر مسافرت کرده است. ۳۷۶ ۴ - مسافری که تا وقت ظهر به وطنش رسیده و هنوز افطار نکرده است. ۳۷۷ ۱- کثیرالسفر ۲- سفر معصیت ۳- در سفر قصد ۱۰ روز کرده باشد	}	<p>مواردی که
مسافر حق
افطار ندارد</p> |
|---|---|---|
- ۳۷۸

احکام نموداری

- ۱- روزه کسی که روزه برایش ضرر دارد. ۳۵۴
- ۲- روزه ی مسافر ۳۵۵
- ۳- روزه ی عید فطر ۳۵۶
- ۴- روزه ی عید قربان ۳۵۷
- ۵- روزه ی نذر معصیت ۳۵۸
- ۶- روزه ی ایام تشریق ۳۵۹
- ۷- روزه ی سکوت (با کسی حرف نزنند) ۳۶۰
- ۸- روزه ی وصال (یعنی به نیت روزه گرفتن ، دو روز را پشت سر هم بدون هیچ افطاری روزه بگیرد) ۳۶۱
- ۹- روزه ی آخر شعبان به نیت اول ماه رمضان ۳۶۲
- ۱۰- روزه ی مستحبی فرزند که موجب آزار و اذیت پدر و مادر باشد. ۳۶۳
- ۱۱- روزه ی مستحبی زن که شوهر نهی کرده یا با حق شوهرش مزاحمت دارد. ۳۶۴

روزه های حرام

نکته: در مکان تخییر مثل حائر حسینی ، مسجدالنبی ، مسجد کوفه و مسجد الحرام هر چند نماز تمام است اما نباید روزه گرفت.

احکام نموداری

مبطلات روزه

- ۱- اگر عمداً باشد روزه باطل است و اگر سهواً باشد باطل نیست. ۳۷۹
- ۲- اگر ضعف غیر قابل تحمل برای روزه دار پیش آید می تواند روزه اش را بخورد.
- اگر روزه دار به قدری تشنه شود که بترسد از تشنگی بمیرد می تواند به اندازه ای که از مردن نجات پیدا کند آب بیاشامد ولی روزه اش باطل می شود و اگر ماه رمضان باشد باید در بقیه روز هم چیزی نخورد. ۳۸۰

۱- خوردن و آشامیدن

- ۳- اخلاط سر و سینه تا به فضای دهان نرسیده روزه را باطل نمی کند و اگر به فضای دهان برسد بنا بر احتیاط واجب آن را فرو نبرد (آیات عظام زنجانی و سیستانی: بنا بر احتیاط مستحب فرو نبرد).

۱- آیت الله خامنه ای: بنا بر احتیاط واجب مبطل است. ۲- آیت الله زنجانی: مبطل است. ۳- آیات عظام سیستانی، وحید و نوری: اشکال ندارد.	}	الف) آمپول تقویتی و سرم	}	۴- زدن آمپول در حال روزه ۳۸۲

ب) آمپول بی حسی و غیر تقویتی: اشکال ندارد (همه ی مراجع)

ج) آمپول داخل رگ و سرم:

آیت الله خامنه ای (بنا بر احتیاط واجب) و آیت الله مکارم: باید اجتناب شود.

احکام نموداری

- ۱- فرقی نمی کند که این غبار از خوراکیها باشد. مثل: آرد یا غیر خوراکیها باشد مثل خاک
- ۲- غبار تا به حلق نرسد روزه را باطل نمی کند.
- ۳- آیت اله زنجانی: بنا بر احتیاط مستحب از رساندن غبار غلیظ به حلق اجتناب کند مگر آن که به قدری غلیظ باشد که خوردن محسوب شود.
- ۴- آیات عظام سیستانی و وحید: بنا بر احتیاط رساندن غبار غلیظ به حلق روزه را باطل می کند.
- ۵- آیت الله مکارم: اگر غبار تبدیل به گل شود و فرورود روزه را باطل می کند.
- ۶- آیت الله نوری: بنا بر احتیاط واجب از غبار غیر غلیظ هم خودداری شود.
- ۷- همه ی مراجع: بنا بر احتیاط واجب از کشیدن سیگار و تنباکو باید اجتناب شود.

۲ - رساندن
غبار غلیظ
به حلق
۳۸۳

- ۱- اگر از روی عمد به خدا ، پیامبران و ائمه علیهم السلام دروغ نسبت دهد.
(اگر قصد راستگویی داشته باشد و دروغ در آید روزه باطل نیست)
- ۲- دروغ نسبت به اقوال باشد یا افعال
- ۳- دروغ گفتاری ، نوشتاری ، اشاره ای فرقی نمی کند.
- ۴- دروغی که قبلاً گفته را تصدیق کند.

۳ - دروغ
بستن به
خدا و
پیامبر و
ائمه
۳۸۴

احکام نموده‌داری

- ۱- اگر عمداً تمام سر را در آب فرو برد ^{۳۸۵}
- ۲- اگر شخص دیگری به زور سر او را در آب فرو برد: روزه اش صحیح است. ^{۳۸۶}
- ۳- بی اختیار در آب بیفتد اشکال ندارد. ^{۳۸۷}
- ۴- اگر در حال روزه‌ی ماه مبارک رمضان، غسل ارماسی کند ^{۳۸۸}
- و روزه را هم قضا کند.
- ۵- اگر قسمتی از سر را زیر آب ببرد، روزه اش باطل نیست. ^{۳۸۹}
- ۱- آیت الله وحید: روزه اش باطل است.
- ۲- آیت الله زنجانی: حرام است و معصیت کرده ولی روزه اش صحیح است.
- ۳- آیت الله سیستانی: روزه را باطل نمی کند ولی کراهت شدید دارد.
- ۴- دیگر مراجع: بنابر احتیاط واجب قضای آن روز را بگیرد.
- ۱- آیت الله زنجانی: معصیت کرده بنابر احتیاط مستحب غسلش باطل می شود ولی روزه اش صحیح است.
- ۲- آیت الله نوری: بنابر احتیاط واجب دوباره غسل کند و روزه را هم قضا کند.
- ۳- دیگر مراجع: هم غسل و هم روزه باطل است.

۴ - فرو
بردن تمام
سر در آب

احکام نهمه داری

مبطلات روزه

۵ - قی کردن

- ۱- اگر عمدا باشد روزه باطل می شود. ۳۹۰
 - ۲- اگر شب چیزی بخورد که می داند به واسطه ی آن در روز قی می کند بنا بر احتیاط واجب باید آن روز را قضا کند. ۳۹۱
- (آیات عظام زنجانی، سیستانی، وحید و مکارم: روزه اش صحیح است.)

احکام نهمه داری

شخصی گمانش این است که روزه برایش ضرر ندارد اگر روزه بگیرد و بعد از مغرب بفهمد روزه برایش ضرر داشته ^{۹۳}

۱- آیات عظام خامنه ای، زنجانی، وحید و نوری: روزه اش صحیح نیست و باید قضای آنرا به جا آورد.

۲- دیگر مراجع: بنابر احتیاط واجب باید قضای آنرا به جا آورد.

شخصی که نمی دانسته قبل از رسیدن به حد ترخص نباید روزه ی خود را افطار کند اگر افطار کرد چه حکمی دارد؟ ^{۹۴}

۱- چنانچه جاهل قاصر بوده است ؛ فقط قضا دارد.

۲- چنانچه جاهل مقصر بوده است علاوه بر قضا

۱- آیت الله نوری: بنابر احتیاط واجب کفاره هم دارد.

۲- آیات عظام زنجانی ، سیستانی و وحید: اگر اطمینان داشته که اشکال ندارد، کفاره ندارد.

احکام نماز

۱ - نیت	} ۱ - رکنی	} واجبات
نماز
۱۸۲	
۲ - تکبیرة الاحرام			
۳ - قیام موقع تکبیرة الاحرام برای کسانی که قادر به ایستادن هستند.			
۴ - قیام متصل به رکوع			
۵ - رکوع			
۶ - دو سجده در یک رکعت			
۱ - قرائت	} ۲ - غیر رکنی		
۲ - ذکر رکوع و سجود			
۳ - تشهد			
۴ - سلام			
۵ - ترتیب			
۶ - موالات			
۱ - هنگام قرائت			} ۷ - قیام
۲ - بعد از رکوع			
۸ - طمأنینه (آرامش بدن) هنگام ذکر واجب			

احکام نیت و ادای

- ۲ نکته در مورد نیت
- ۱- آنرا برای خدا به جا آورد (نیت قربة الی الله باشد) ^{۱۸۳}
 - ۲- از آغاز تا پایان نماز بداند چه نمازی می خواند. ^{۱۸۴}

- موارد جواز عدول* نیت ^{۱۸۵}
- ۱- عصر به ظهر (بفهمد نماز ظهر را نخوانده یا باطل خوانده)
 - ۲- قضای عصر به قضای ظهر
 - ۳- عشا به مغرب
 - ۴- قضای عشا به قضای مغرب
 - ۵- از ادا به قضا به شرطی که وقت ادا وسعت دارد.
 - ۶- از شکسته به تمام در مکان تخییر (مثل مسجد الحرام)

- ۱- آیت الله وحید: اگر از اول قصد عدول نداشته باشد اشکال ندارد (یعنی در وسط نماز تصمیم به فرادا کردن نماز بگیرد)
- ۷- از جماعت به فرادا

۲- آیت الله سیستانی و آیت الله مکارم: بدون عذر نمی توان از جماعت جدا شد.

۳- دیگر مراجع: اشکال ندارد.

* برگرداندن

احکام نماز

۱۸۶ واجب رکنی ← تکبیرة الاحرام : تکبیری که با گفتن آن بسیاری از کارها بر نمازگزار حرام می شود.

۱- به عربی صحیح گفته شود. ۱۸۷

۲- هنگام گفتن تکبیر بدن آرام باشد. ۱۸۸

۳- خودش صدای تکبیرش را بشنود. ۱۸۹

۴- در حال ایستاده بگوید. ۱۹۰

۵- بنا بر احتیاط واجب (آیت الله سیستانی : بنا بر احتیاط مستحب) آنرا به چیزی که

پیش از آن می خوانده ، وصل نکند. ۱۹۱

۱- آیت الله سیستانی و آیت الله زنجانی : بهتر است

حرف راء را ضمه بدهد.

۲- آیت الله مکارم: بنا بر احتیاط واجب حرف راء را ضمه بدهد.

۳- دیگر مراجع : باید حرف راء را ضمه بدهد.

۶- اگر می خواهد تکبیرة الاحرام را

به چیزی که بعد از آن است بچسباند

۱۹۲

شرایط
تکبیره
الاحرام

احکام نماز

- ۱۹۳ قیام
- ۱ - رکنی } ۱ - قیام هنگام تکبیرة الاحرام (مکرم : واجب است ولی رکن نیست)
 ۲ - قیام متصل به رکوع (از قیام به رکوع رفتن)
- ۲ - غیر رکنی } ۱ - قیام در هنگام قرائت
 ۲ - قیام بعد از رکوع

- ۱۹۴
- ۱ - آیت الله خامنه ای: باید هر دو پا روی زمین باشد.
 ۱ - موقع ایستادن } ۲ - آیت الله زنجانی : مستحب است هر دو پا روی زمین باشد.
 ۳ - دیگر مراجع: بنابر احتیاط واجب هر دو پا روی زمین باشد.
- واجبات قیام
- (لازم نیست سنگینی بدن روی هر دو پا باشد و اگر روی یک پا هم باشد اشکال ندارد)
 ۲ - پاها را خیلی گشاد نگذارد که ایستادن معمولی نباشد مگر در موارد اضطرار ۱۹۵
 ۳ - راست ایستادن جز در موارد اضطرار ۱۹۶
 ۴ - آرامش بدن مگر در حال اضطرار (آیت الله سیستانی: بنابر احتیاط بدن را حرکت ندهد)
 ۵ - استقلال و تکیه نکردن به چیزی مگر در حال اضطرار
 (آیت الله زنجانی و آیت الله وحید: بنابر احتیاط به جایی تکیه نکند.)

احکام نمداری

۱- در نماز صبح و مغرب و عشاء مردان باید بلند بخوانند (جوهر صدا بیرون بیاید) ^{۱۹۹}

۱- اگر نامحرمی نیست: می تواند حمد و سوره را بلند یا آهسته بخواند.

۱- آیت الله زنجانی و آیت الله مکارم: مستحب است که آهسته بخواند.

۲- آیت الله سیستانی و آیت الله وحید: در صورتی که شنوایان بر زن حرام باشد مثلاً به نرمی و با صدای ظریف بخواند جایز نیست بلند بخواند و اگر خواند (آیت الله سیستانی) نمازش باطل است.

۳- دیگر مراجع: بنا بر احتیاط واجب باید آهسته بخواند.

۲- زن در نماز

صبح، مغرب و عشاء

۲۰۰

۲- اگر نامحرمی هست

احکام
حمد و
سوره
در نماز

۳- کسی که حمد و سوره را حفظ نیست می تواند از روی قرآن بخواند. ^{۲۰۱}

۴- اگر هر دو یا یکی از آنها را فراموش کند و بعد از رسیدن به رکوع یادش بیاید نمازش

صحیح است. ^{۲۰۲}

احکام نماز و دعا

- ۱- اگر در نماز جماعت خواندن سوره مانع درک رکوع امام می شود نباید بخواند. ۲۰۳
- ۲- بسم الله جزئی از سوره است و باید گفته شود. ۲۰۴
- ۳- اگر در کار مهمی عجله دارد می تواند سوره را نخواند. ۲۰۵
- ۴- خواندن سوره های بزرگ اگر باعث گذشتن وقت می شود ، جایز نیست ولی در وسعت وقت ، موالات را به هم نمی زند. ۲۰۶
- ۵- خواندن سوره هایی که سجده واجب دارند در نماز واجب ، جایز نیست ولی در نماز مستحب اشکال ندارد. ۲۰۷
- ۶- قبل از گفتن بسم الله سوره را تعیین کند. ۲۰۸
- ۷- هر سوره را اگر تا نصف بخواند نمی تواند رها کند و سوره ی دیگر بخواند. ۲۰۹
- ۸- اگر سوره کافرون یا توحید را شروع کند نمی تواند رها کند. ۲۱۰
- ۹- در روز جمعه اگر شروع به خواندن سوره ی منافقون و جمعه کرد ، نمی تواند عدول کند. ۲۱۱
- ۱۰- اگر وقت نماز تنگ است یا انسان ناچار شود سوره را نخواند مثل اینکه دزد یا درنده به او صدمه می زند نباید سوره بخواند. ۲۱۲

احکام
سوره
در نماز

احکام نماز و اداری

- ۱ - به جای تسبیحات می تواند سوره ی حمد بخواند. ^{۲۱۳}
- ۲ - یک مرتبه خواندن تسبیحات کافی است. گرچه احتیاط مستحب است که سه بار بخواند.
- ۳ - در تنگی وقت باید یک مرتبه تسبیحات را بگوید. ^{۲۱۵}
- ۴ - بر مرد و زن واجب است که در رکعت سوم و چهارم حمد یا تسبیحات را آهسته بخوانند و بنا بر احتیاط بسم الله آنرا هم آهسته بگوید (آیت الله سیستانی: واجب نیست بسم الله آنرا هم آهسته بگوید ولی اگر ماموم است بنا بر احتیاط آهسته بگوید.)
- ۵ - اگر در ۲ رکعت آخر به گمان اینکه در رکعت اول است حمد بخواند نمازش صحیح است. ^{۲۱۷}

احکام
تسبیحات
اربعه

احکام نماز و ادای

- ۱- خم شدن به قصد رکوع باشد. ۲۱۸
- ۲- خم شدن به اندازه ای باشد که بتواند دست را به زانو بگذارد. ۲۱۹
- ۳- هر ذکری در رکوع گفته شود کافی است ولی احتیاط واجب آن است که از سه مرتبه سبحان الله یا یک مرتبه سبحان ربی العظیم و بحمدہ کمتر نباشد. ۲۲۰
- ۴- ذکر رکوع باید به عربی صحیح خوانده شود. ۲۲۱
- ۵- در رکوع باید به تعداد ذکر واجب، بدن آرام باشد. ۲۲۲
- ۶- بعد از تمام شدن ذکر رکوع باید راست بایستد. ۲۲۳
- ۷- طمأنینه لازم است (بعد از ایستادن باید بدن آرام شود و بعد به سجده رود) ۲۲۴
- ۸- زیاد شدن رکوع در نماز جماعت به خاطر متابعت از امام، در صورتیکه رکوع سهوی باشد نماز را باطل نمی کند. ۲۲۵

واجبات
رکوع

احکام نماز و اداری

- ۱ - گذاردن
هفت موضع
بر زمین
۲۲۶
- ۱ - پیشانی به اندازه یک درهم
نکته: چیزی زیر پیشانی مانع رسیدنش به زمین نشود.
۲ و ۳ - کف دو دست
۴ و ۵ - دو سر زانو
۶ و ۷ - دو سر انگشت بزرگ پا (اگر انگشتان دیگر هم روی زمین باشد اشکال ندارد)
آیت الله سیستانی و آیت الله وحید: گذاشتن ظاهر ناخن (پشت آن) هم کفایت می کند.
- ۲ - در سجده هر ذکر بگوید کافی است ولی: آیت الله زنجانی و آیت الله وحید (دیگر مراجع بنا بر احتیاط)
واجب است ذکر به تعداد سه مرتبه سبحان الله یا یک مرتبه سبحان ربی الاعلی و بحمده باشد.
- ۳ - طمأنینه: آرام گرفتن بدن هنگام گفتن ذکر سجده ۲۲۸
۴ - نشستن پس از سجده ۲۲۹
۵ - آرامش بدن در حال نشستن بعد از سجده اول ۲۳۰

واجبات
سجده

احکام نماز و اداری

- ۶- هنگام گفتن ذکر سجده تمام هفت عضو روی زمین باشد. ۲۳۱
- ۷- مساوی بودن محل سجده و جای زانوها و سر انگشتان مگر به اندازه چهار انگشت بسته ۲۳۲
- ۸- پاک بودن جایی که پیشانی را روی آن می گذارند. ۲۳۳
- ۹- بین پیشانی و آنچه بر آن سجده می کند چیزی مانع نباشد. ۲۳۴
- ۱۰- ذکر سجده را به عربی صحیح قرائت کند. ۲۳۵
- ۱۱- رعایت ترتیب و موالات ۲۳۶
- ۱۲- بر چیزی سجده کند که سجده بر آن صحیح باشد. ۲۳۷
- ادامه
واجبات
سجده

- ۱- بر زمین : غیر از معادن عقیق و فیروزه
- ۲- آنچه از زمین می روید به شرط آن که خوراکی و پوشاکی انسان نباشد. ۲۳۹
- بر چه چیزی سجده صحیح است؟

احکام نهمودادی

۱- از دو رکعت بود: قضای هر کدام را به همراه دو سجده ی سهو بعد از نماز انجام دهد.

۲- از یک رکعت بود: نمازش باطل است.

۱- دو سجده

اگر سجده
فراموش
شود
۲۴۰

۱- به حد رکوع رکعت بعد نرسیده: برگردد و انجام دهد (به نظر بعضی از مراجع سجده ی سهو هم انجام دهد)

۲- یک سجده

۲- بعد از رسیدن به رکوع فهمیده: قضایش را به همراه سجده ی سهو بعد از نماز به جا آورد.

احکام نماز داری

- ۱- وقت وسعت دارد : نماز را بشکند و مهر تهیه کند.
- ۱- لباسی که از پنبه یا کتان است
- ۳- اگر نبود
- ۲- هر لباسی
- ۳- اگر نبود
- ۳- پشت دست
- ۳- اگر نشد
- ۴- سنگهای معدنی مثل عقیق
- اگر مهر
نماز گزار
گم شود
۲۴۱
- ۲- وقت تنگ است به ترتیب
اولویت بر اینها سجده کند

(آیت الله سیستانی: در وسعت وقت اگر مراتبی را که گفته شد رعایت کند نمازش صحیح است.)

- ۱- گفتن شهادتین : اَشْهَدُ أَنْ ...
- ۲- صلوات بر محمد و آلش (گفتن وَ عَجَّلْ فَرَجَهُمْ اگر به قصد دعا باشد اشکال ندارد)
- ۳- نشستن به اندازه ذکر تشهد
- ۴- طمأنینه و آرامش بدن موقع ذکر
- ۵- ترتیب اذکار را رعایت کند.
- ۶- موالات در اذکار
- ۷- خواندن تشهد با قرائت صحیح عربی
- واجبات
تشهد
۲۴۲

احکام نهودادری

۱- قبل از رکوع یادش بیاید باید بنشیند و تشهد را بخواند و دوباره بایستد و نماز را ادامه دهد

(آیت الله وحید: بنا بر احتیاط واجب بعد از نماز برای ایستادن بیجا دو سجده سهو به جا آورد.)

۲- در رکوع یا بعد از رکوع متوجه شود: نماز را تمام کند و بعد از سلام نماز تشهد را قضا کند و بنا بر احتیاط واجب دو سجده سهو به جا آورد.

(آیت الله زنجانی، آیت الله سیستانی، آیت الله مکارم و آیت الله وحید: دو سجده سهو به جا آورد.)

اگر تشهد
فراموش
شود
۲۴۳

۱- در قضای تشهد، سلام لازم نیست.

۲- شرایط نماز (پاک بودن) را دارا باشد.

۳- بین آن و نماز فاصله نیفتد.

۴- قضای تشهد بر سجده سهو مقدم است.

احکام تشهد
قضا شده
۲۴۴

احکام نیت و دعا

- ۱- بنا بر احتیاط واجب در قنوت باید دستها را بالا آورد.
- ۲- دعا کردن برای چیز حرام در قنوت جایز نیست.
- ۳- در قنوت هر ذکری بگوید اگر چه یک صلوات باشد کافی است.
- ۴- به غیر از نماز جماعت مستحب است قنوت را بلند بخواند.
- احکام قنوت ^{۲۴۵}

- ۱- قبل از رسیدن به رکوع متوجه شود ، بایستد و بخواند.
- ۲- در رکوع متوجه شود مستحب است بعد از رکوع قضا نماید.
- ۳- در سجده یادش بیاید مستحب است بعد از نماز ، قضا کند.
- اگر قنوت سهواً فراموش شود ^{۲۴۶}

احکام نماز و اداری

سلام واجب ۲۴۷

۱- السلام علينا و علی عباد الله الصالحین

۱- آیت الله زنجانی، آیت الله نوری و آیت الله وحید: این سلام به تنهایی کفایت می کند.
 ۲- آیت الله سیستانی و آیت الله مکارم: اگر این سلام را بگوید، السلام علیکم و رحمه الله و برکاته را هم بر احتیاط واجب باید بگوید.

۲- السلام علیکم و رحمه الله و برکاته

به نظر همه ی مراجع ، این سلام به تنهایی کفایت می کند.

اگر سلام نماز را فراموش کند

۱- و موقعی یادش بیاید که صورت نماز به هم نخورده و کاری هم که عمدی و سهوی آن نماز را باطل می کند مثل پشت به قبله کردن انجام نداده : باید سلام را بگوید و نمازش صحیح است. ۲۴۸

۱- و قبل از آن

۱- آیت الله وحید: بنا بر احتیاط، نمازش باطل است.
 ۲- دیگر مراجع : نمازش صحیح است.

۲- و موقعی یادش بیاید که صورت نماز به هم خورده است

۱- آیت الله نوری و آیت الله وحید : نمازش باطل است.
 ۲- و قبل از آن مبطلی

۲- آیت الله مکارم: بنا بر احتیاط اعاده کند.
 ۳- دیگر مراجع : نمازش صحیح است.

انجام داده است

۲۴۹